

Fritidsfiske — mer enn fisk

Fiskeressursene i innlandet har ikke lenger sin hovedfunksjon som matkilde, men som utgangspunkt for rekreasjonsfiske. Da blir avkastning, definert utelukkende i fangstmengde, ikke dekkende for verdien som folk tillegger innlandsfiskeressursene.

Vi har svært begrenset kunnskap om de psykososiale sider ved fritidsfiske og om utbytter fra innlandsfiske i Norge. I engelskspråklige land er det imidlertid arbeidet en del med slike spørsmål; det er vist at slik kunnskap er svært relevant innen forvaltningen, blant annet for å bedre utnyttelsen av fiskeressursene. Et utgangspunkt for å kunne høste av de godene fritidsfisket kan gi, er at de som fisker er rimelig fornøyd med fisket.

Alle de tre «hovedproduktene» biologisk avkastning, psykososiale goder for utøverne, og økonomisk avkastning for rettighetshavere avhenger av at fritidsfiskerne er interessert i, dvs. etterspør de fisketilbudene som rettighetshaverne og myndighetene forvalter. Mindre tilfredse fiskere kan gi færre fiskere og lavere fiskeinnsats, og dermed også redusert beskatning av innlandsfisk.

Psykososiale goder fra folks deltagelse i fiske øker jo mer tilfredse fiskerne er og jo flere som fisker. Etterspørsel etter fritidsfiske fra rettighetshaverne er selvsagt også nært knyttet til fiskernes interesse og tilfredshet. Vesentlig for å øke etterspørselen etter, eller prisen på et fiske, er å tilpasse tilbudet til det som markedet etterspør. I denne NINA-studien ser vi på endel av de psykososiale sidene, det vil si ett av «hovedproduktene» som er forbundet med sportsfiske i Norge i dag.

Fritidsfiskere i Engerdal:

Fangst avgjørende for de fleste

«Sportsfiske var en hvile for sjelen, en formelse av ånd, en avledning av tristhet, en demping av urolige tanker, en formidler av nytelse, en ervervelse av tilfredshet, og forårsaket tilstander av fred og tålmodighet blant dem som bekjente seg til det og utøvde det.» (Izaak Walton, *The Complete Angler*, 1793). Foto: KJETIL BJØRKLUND

For de fleste fiskerne er fangst og særlig mulighet til fangst avgjørende for at de skal være fornøyd med fiskeopplevelsen. Dette fremgår av en NINA-undersøkelse blant sportsfiskere i Engerdal statsallmenning i Hedmark.

Fiskerne i undersøkelsen uttrykker også stor variasjon i fangstorientering. Fluefiskere og tilfeldige ferieturister som fisker i kortere tid, har lavere fangstorientering enn andre.

Naturopplevelse

Også andre grunner enn fangsten er viktige for at utvalget fisker i studieområdet. Naturopplevelse, at fiske er moro, avkobling fra stress, og sosialt samvær med venner og familie, er andre viktige grunner for at folk fisker.

De som har lav fangstorientering la større vekt på naturopplevelse, mens de

med høy fangstorientering la større vekt på konkurranse.

Fiskernes holdning til forvaltnings- og tilretteleggingstiltak var preget av generelt liten interesse for tilretteleggings- og infrastrukturiltak og fiskereguleringer som begrenser fiskernes fangstmulighet - som økt minstemål og begrensninger for sportsfiskeredskap, men av større interesse for fiskeutsettinger.

Reguleringer

Grupper med lav fangstorientering var mer villige til å godta fangsbegrensende reguleringer enn de med høyere fangstorientering.

Fiskerne vil ha i pose og sekk

Undersøkelsen påviser en manglende vilje blant fiskerne til å akseptere de tiltakene som muligens er de viktigste og mest effektive i forhold til økt kvalitet på fisket i studieområdet.

Fiskernes beskjedne interesse for de foreslåtte tilretteleggingstiltakene illustrerer klart en av hovedutfordringene knyttet til å videreutvikle inntektene fra den formen for turisme som fisket representerer.

Begrensninger støttes ikke

Beskatningen av den fangbare fisken er sannsynligvis såpass hard i deler av studieområdet at andelen av fisk over minstemålet (25 cm) i bestanden er lavere enn det som er ønskelig av produksjonsmessige og opplevelsesmessige årsaker. Forvaltningstiltak som begrenser eller utsetter beskatningen er trolig de mest nødvendige. Blant fiskerne oppnår slike tiltak liten støtte.

Derimot er det betydelig oppslutning om alle utsettingstiltakene. Det er stor støtte for garnfiskeforbud, til tross for at garnfiske i liten grad rammer de bestandene som sportsfiskerne fisker etter i studieområdet.

Vil ikke rammes

Fiskernes holdninger på dette området kan tolkes som at de vil ha både i pose og sekk, og at de i svært liten grad aksepterer tiltak som rammer deres eget fiske. De synes å ha liten evne til å ta konsekvensen av forhold i fiskebestanden som de også selv erfarer som negativt, annet enn at de gjennomgående er klare tilhengere av flere fiskeutsettinger. Det er imidlertid større vilje til å akseptere fangstbegrensende tiltak overfor sportsfiskerne blant dem med lav fangstorientering.

Stoffet er hentet fra

NINA Forskningsrapport 051

Øystein Aas og

Bjørn Petter Kaltenborn:

«Hvorfor fiske i fritida? Motiver og holdninger blant sportsfiskere i Engerdal, Norge».

Forvaltningen produserer viktige nytteverdier

Fiskeforvaltningen produserer mye mer enn fiskekjøtt eller inntekter til rettighetshavere. Vel så viktige er de psykologiske, fysiologiske og sosiale godene for dem som benytter seg av disse ressursene.

Derom vi skal optimalisere disse og andre effekter best mulig, er det viktig å legge opp til en forvaltning som tar hensyn til at det også blant sportsfiskere innenfor et avgrenset område finnes store forskjeller i preferanser og ønsker om tiltak.

Fisk fortsatt viktig

Resultatene betyr ikke at fisk ikke er viktig. Fisk er imidlertid ikke viktig bare for fiskens egen skyld, men fordi

fisk også er et sentralt middel for at fiskere i tillegg skal få andre utbytter. Betydningen av både naturmiljø og sosialt miljø forøvrig viser at det også er viktig å optimalisere disse for å sikre best mulige opplevelser.

Mangfold av ønsker

Når resultatene innenfor et såpass lite område så klart peker på betydningen av å forvalte for et mangfold av ønsker snarere enn for «gjennomsnittsfiskeren», reiser dette spørsmålet om på hvilket grunnlag vi skal dele inn og definere egnede segmenter av fiskere. *Redskapsbruk* synes blant annet å kunne være et enkelt, egnet kriterium å dele inn brukerne på grunnlag av, en annen mulighet er *hovedformål med turen*.

Personlige goder

som sannsynligvis følger av jakt- og fiskeopplevelser

- * Personlig utvikling
  - selvrealisering
  - annerledes
  - spennende
  - beherske noe
  - oppleve suksess
- * Sosial identitet og felleskapsfølelse
  - være sammen med familie
  - være sammen med gode venner
  - føle tilhørighet
  - ha felles interesser med andre
- * Terapeutiske effekter
  - avkobling
  - avstressing
- * Fysisk helse
  - mosjon
  - «frisk luft»
- * Læring
  - naturopplevelser
  - naturobservasjoner
  - utvikle kunnskap om fisk og fiske
- * Kortvarige følelsesmessige tilstander
  - moro
  - spesielle øyeblikk og hendelser som forårsaker spesielle emosjonelle tilstander